

dalmatinskim gradovima od Raba do Kotora domaće slikare, koje bi mogli nazvati »dalmatinskim primitivcima«. Ovi majstori slikaju Raspela, Madone i poliptihe sa nizom svetaca u odjelitim poljima slikane na pozlaćenom drvenom fondu. Sveci su u ovim slikama koštunjave figure strogih crta; njihove izdužene proporcije, njihov smještaj u odjelitim poljima i zlatna pozadina daje im hijeratičko dostojanstvo bizantinskih ikona. To su djela u kojima se domaći majstori kroz čitav XV vijek povađaju i podržavaju način mletačkog slikarstva kasnog trećenta i početka kvatroćenta. Arhivi nam kriju još dobrim dijelom njihova imena; u koliko ih znamo, sve su zgoljna slavenska imena domaćih ljudi.

U slodobnom Dubrovniku nastavili su ovi domaći slikari rad sve do prvih decenija XVI vijeka. Poznata je odavna u Dubrovniku i okolici serija slika sa svecima sanjarskog izgleda na zlatnoj pozadini odjevenih u teškim zlatnim brokatima i sa velikim zlatnim aureolama oko glave. Sve su se ove slike, koje potsjećaju na radove braće Vivarinija i Vittore Crivellija en bloc pripisivale slikaru Nikoli Ragusinusu, dok nije nedavno arhivalnim materijalom bilo dokazano, da se pod tim zvučnim i klasičnim nazivom krije Dubrovčanin Nikola Božidarević i njegovi sudrugovi u radu.

Tekar u XVI vijeku počeli su dalmatinski gradovi nabavljati u većem opsegu slike iz Mletaka. Venecijansko slikarstvo bilo je u doba Giambellinija, Tintoretta i Tiziana doseglo evropski glas; ono je onemogućilo jaču konkurenciju domaćih radiona uslijed blizine i veze dalmatinskih primorskih mjesta i Mletaka. Slikarstvo u Dalmaciji malo je po malo opalo na stepen obrta. Rijetki majstori se u kasnije doba ističu, kao autor fresaka u Novoj crkvi u Šibeniku Parkić, slikari Ponzoni i Kavanjin u Splitu, Kokolja u Perastu i Boki Kotorskoj.

U XVII i XVIII vijeku umjetnička djelatnost u Dalmaciji je zakržljala. Teška su to vremena bila. Duge i teške borbe sa Turcima istrošiše energije i sredstva dalmatinskih gradova. I kada su Turci, iza sjajnih pobjeda Mlečića u Dalmaciji u kandijskom i morejskom ratu u drugoj polovici XVII vijeka, bili prebačeni preko dinarske planine izostao je očekivani oporavak zemlje i gradova. Venecija, i sama ekonomski i moralno iscrpljena, nije ni znala ni mogla ponovno pridići dalmatinske gradove. Samo u Zadru i Dubrovniku možemo vidjeti u ovo doba življu građevnu djelatnost. U Zadru, kao glavnom gradu pokrajine, gdje su potrebe reprezentacije bile veće, našla su se još sredstva za ponekoju crkvu i druge spomenike barokne dobe. A Dubrovnik je strašno nastradao velikim potresom g. 1667. Volja i energija Dubrovčana da obnove svoj grad urodili su sa više zgrada u savremenim baroknim formama. Dubrovnik ima baroknu katedralu, crkvu sv. Vlaha i crkvu Jezuita. Nalazimo i drugdje baroknih oltara pa crkvenog po-